

Ν. Ι. ΛΟΥΒΑΡΙ

ΡΙΛΚΕ

Ο ΑΠΟΔΗΜΗΤΗΣ, Ο ΜΥΣΤΗΣ, Ο ΕΠΟΠΤΗΣ

«Τραγούδι ήμουνα και ο Θεός, ή ρίμα,
Μέσα στ' ατύχιά μου ακόμα αντιλαλεί».

(ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΩΝ ΩΡΩΝ)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΣΤΗ ΣΚΙΑ
ΤΟΥ ΜΑΡΙΝΟΥ ΔΕΛΛΑΔΕΤΣΙΜΑ
ΤΟΥ ΑΛΗΘΙΝΟΥ ΕΥΠΑΤΡΙΔΟΥ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Brainerd Maria Bilke

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ γνωστός στίχος τοῦ Goethe, κατὰ τὸν ὁποῖον «καὶ μέσα μας ὑπάρχει ἓνα σύμπαν», ἀπέραντον ὅσον καὶ τὸ ἐκτὸς ἡμῶν, ὅπως τὸ ἐχαρακτήρισεν ὁ Κάντιος, ἐπαληθεύει κάθε φροῦν, ποὺ ἐρχόμεθα εἰς ἐπαφὴν πρὸς ξεχωριστὰς προσωπικότητας, προσπαθοῦντες νὰ ἐμβαθύνωμεν εἰς αὐτάς. Διὰ τοῦτο ἡ πρὸς αὐτάς ἀναστροφή πλουτίζει καὶ τὴν ἰδικὴν μας ψυχὴν, παρέχει μορφὴν εἰς τὰ περιεχόμενα καὶ τοῦ ἰδικοῦ μας κόσμου διὰ τῆς ποικιλίας τῶν μορφῶν, ποὺ μᾶς ἀποκαλύπτονται, διανοίγει ἀγνώστους τέως πνευματικούς ὁρίζοντας. Ἐνῶς ἡ ἐπαφὴ αὐτὴ δὲν εἶναι ἐξ ἀρχῆς καὶ ἄνευ ἐτέρου εὐχερῆς. Διότι ἡ ἐρμηνεία τῶν πνευματικῶν φαινομένων στηρίζεται ἐπὶ προϋποθέσεων, αἱ ὁποῖαι ἀνάγκη νὰ ὑπάρχουν πρὸ αὐτῆς. Πρὸ πάντων ἀπαιτεῖται ὅμως ἡ διεΐσδυσις εἰς τὴν ὕψην τῆς προσωπικότητος, εἰς τὴν ἰδιότυπον ψυχοσύνησιν αὐτῆς, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἀναβλαστάνουν τὰ δημιουργήματά της, εἰς τὸν ἰδιόρρυθμον χαρακτῆρά της, ἀπὸ τὸν ὁποῖον νοοῦμεν τὰ ἔργα αὐτῆς ὡς εἰς αὐτὴν ἰδιάζουσαν ἐκφρασιν τοῦ ἐνδομύχου της κόσμου. Ἡ διεΐσδυσις αὐτὴ δὲν εἶναι δυνατὴ διὰ μόνου τοῦ νοῦ καὶ χωρὶς τὴν συνήχησιν τῆς ψυχῆς μας πρὸς τὴν ψυχὴν τῆς προσωπικότητος, τὴν ὁποῖαν θέλομεν νὰ ἐρμηνεύσωμεν. Ἐνῶς ἡ ψυχρὰ αὐτὴ μορφὴ τῆς ἀναστροφῆς πρὸς αὐτὴν ὑποχωρήσῃ εἰς τὴν διαίσθησιν ὅτι εἰς τὸ βάθος αὐτῆς κρυφοκαίει ἓνας σπινθὴρ ἀπὸ τὴν ἀπέραντον ποικιλίαν τῆς ζωῆς τοῦ θείου, τότε ἀναφλέγεται αὐτομάτως ἡ ἐπαφὴ πρὸς τὸν ἄλλον καὶ ἀποβαίνομεν δι' αὐτῆς πλουσιώτεροι ὄχι μόνον διὰ τῆς νέας γνώσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς νέας δυνάμεως, ποὺ εἰσρέει μέσα εἰς τὴν ὑπαρξίν μας.

Ἐμφότερα ταῦτα, ἡ σημασία τῆς ἀναστροφῆς καὶ ἡ δυσχε-

ρεια τῆς ἐρμηνείας, ἰσχύουν ὅλως ἐξαιρετικὰ ὡς πρὸς τὸν Ρίλκε. Ἐπιπλέον ὁποῖος κατορθώσῃ νὰ φθάσῃ ἕως αὐτόν, εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ξυπνοῦν αἱ ἁρμονίαι, ποὺ κατὰ τὸν Schiller ληθαργοῦν μέσα μας καὶ περιμένουν τὴν ζωοποιὸν φωνήν. Ἡ προκειμένη πραγματεία ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν διευκόλυνσιν τῆς ἐπαφῆς πρὸς τὸν μέγαν ποιητὴν καὶ εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ ἔργου του. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν κατάδειξιν τῆς ὀργανικῆς σχέσεως, ἣ ὁποία ὑφίσταται μεταξὺ θρησκευτικοῦ βιώματος καὶ γνησίας δημιουργικότητος. Ἡ ὑπαρξὶς θρησκευτικότητος ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον ὄρον πρὸς πᾶσαν ἀληθινὴν δημιουργίαν, ὅπως πιστοποιεῖ ἡ πεῖρα, ἡ ἱστορία καὶ ἡ ψυχολογικὴ ἔρευνα. Ἐάν ἦτο ἀνάγκη καὶ ἀποδείξεως ἐκ τοῦ ἀντιθέτου, αὐτὴν θὰ τὴν παρεῖχε ἓνα βλέμμα εἰς τὰ πνευματικὰ προϊόντα τῶν τελευταίων ἐλληνικῶν δεκαετηρίδων. Τὰ ἐφῆμερα αὐτῶν καὶ τὸ ἄγονον γενικώτερον τοῦ πνευματικοῦ μας ἐδάφους ὀφείλονται κατὰ πρῶτον λόγον εἰς τὴν ἔλλειψιν θρησκευτικότητος, εἰς τὴν ἀδυναμίαν τῆς πίστεως εἰς μίαν κοσμοθεωρίαν, εἰς τὴν ἀπουσίαν ψυχικῆς θέσεως ἀπέναντι τῶν προβλημάτων, ποὺ κρύπτονται ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ζωῆς. Ἡ μεταφυσικὴ ὁρμή, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς ὅ,τι συμβαίνει εἰς ὅλον τὸν ἄλλον κόσμον, φαίνεται ὡς νὰ ἔσβυσε μέσα μας. Ἴσως καὶ διὰ τὴν ἔλλειψιν ὀρθῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς.

N. I. A.